

Klager

Psykolog

NORSK
PSYKOLOG
FORENING

Oslo, 28.10.2019
FER-sak: 18/19K

FAGETISK KLAGESAK - KONKLUSJON

Klager:

Innklaget psykolog:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 13.06.19 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 28.10.19.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker ved psykologens arbeid, og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP). Vi viser her til punkt III, «Bruk av prinsippene.»

BAKGRUNN FOR KLAGEN:

Klager beskrev opplevelser hun hadde hatt i møte med psykologen, som hadde rolle som sakkyndig i en sak etter Barneloven § 61 nr. 3 der tvistetemaene var foreldreansvar, fast bosted og samværsordning. Klager er mor i saken. Klager opplevde psykologen som forutinntatt og dømmende, og hun opplevde at psykologen tok lite hensyn til aktuell situasjon under et hjemmebesøk.

Videre mente klager at psykologen hadde hatt et for svakt grunnlag for sine vurderinger, herunder at psykologen ikke hadde observert klager og barna sammen eller snakket med relevante komparenter.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: *5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

SAKSGANG:

Fagetisk råd, Norsk Psykologforening, Kirkegata 2, Postboks 419 Sentrum, N-0103 Oslo
Org.nr. 970 168 419. Tlf. +47 23 10 31 30. Telefaks +47 22 42 42 92. E-post: npfpost@psykologforeningen.no
Bankgiro nr. 8380.08.71932. www.psykologforeningen.no

13.06.19	FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem.
17.06.19	FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
12.08.19	FER mottok redegjørelse fra psykologen.
12.08.19	Redegjørelsen ble sent til klager med anmodning om innen to uker å kommentere redegjørelsen. FER har ikke mottatt kommentar fra klager på psykologens redegjørelse.
09.10.19	Tilleggsredagjørelse mottatt fra psykologen etter henvendelse fra FER
28.10.19	FER sluttbehandlet saken.

OPPSUMMERING AV TILSENDT DOKUMENTASJON

Klagers brev til FER

Klager opplevde psykologen som forutinntatt og dømmende og hun mente at psykologen tok lite hensyn til sykdomssituasjon under hjemmebesøket. Psykologen stilte opp på avtalt hjemmebesøk hos henne til tross for at klager ga beskjed om at hun var syk. Klager reagerte på at psykologen i rapporten skrev om dette hjemmebesøket som om det var representativt for familiesituasjonen generelt, og hun reagerte blant annet på måten psykologen omtalte henne og situasjonen hennes på. Hun opplevde generelt måten psykologen ordla seg på som negativ og dømmende. Videre omtalte klager en situasjon der psykologen spurte hva døtrene hadde fått i julegave av henne, og der det oppstod en misforståelse som hun ikke fikk anledning til å oppklare. Hun skrev at psykologen kommenterte på et tomt tabletbrett som lå på bordet. Ifølge klager var dette tablett hun nylig hadde tatt mot en somatisk plage. Hun viser til at hun kan dokumentere rusfrihet. Hjemmebesøket varte ifølge klager i ti minutter.

Klager mente at psykologen hadde et for svakt grunnlag for sine vurderinger, herunder at psykologen ikke observerte klager og barna sammen eller snakket med relevante komponenter. Videre reagerte klager på at psykologen ikke hadde innhentet helseopplysninger fra perioden etter 2010. Hun reagerte på at psykologen baserte sine vurderinger om hennes psykiske helse på flere år gamle journalopplysninger.

Relevante punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 17.06.19 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak. FER ba psykologen redegjøre for sitt arbeid i saken og reflektere over det som fremgikk av klagen med særlig henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstiller vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Psykologens redegjørelse.

I sin redegjørelse beskrev psykologen bakgrunnen for arbeidet i saken og mandatet hun hadde. I psykologens redegjørelse er det gjengitt deler av den sakkyndige rapporten. Hun beskrev det som vanskelig å få til et forpliktende samarbeid med klager, og observasjoner og samtaler ble av den grunn ikke gjennomført som planlagt. Hun fortalte at hun redegjorde for denne begrensningen innledningsvis i den sakkyndige rapporten. Vedrørende klagepunktet som omhandlet klagers opplevelse av å ikke ha blitt møtt med respekt og at hun ikke tok seg nok tid, viste psykologen til et utsnitt i rapporten der hun beskriver sin opplevelse av hjemmebesøket. I dette utsnittet uttrykker hun seg kritisk til klagers fremtoning og beskriver stor grad av uorden, mangel på struktur og ulike grunner til at det ble vanskelig å få til gode rammer for observasjon og samtale. På grunn av at det var vanskelig å få til et samarbeid med klager, måtte hun basere sine vurderinger på innhentede komparentopplysninger. Hun skrev at siden klager stadig hadde byttet fastlege hadde hun imidlertid ikke helseopplysninger fra perioden 2012-2016.

Da klager etter kort tid ville avbryte utredningsprosessen forsøkte psykologen å forklare henne negative implikasjoner av det.

Psykologen skrev at klager kontaktet henne etter at rapporten var levert og ønsket en samtale for å komme med korrigerende opplysninger. Klager skrev til psykologen at hun var lei seg og trist over det som stod om henne i rapporten, og at hun hadde hatt et psykisk sammenbrudd på grunn av belastningene omkring utredningsprosessen. Klager sa hun følte seg forhåndsdømt av psykologen etter hjemmebesøket. Psykologen avviste klagers forespørsel om samtale og viste til at klager selv hadde avvist videre kontakt og tilbudet om ny samtale og observasjon. Hun drøftet klagers henvendelse med tingretten som støttet henne i at klager

måtte komme med evt. supplerende informasjon i retten. Psykologen informerte klager om at hennes tilrådinger kunne endre seg dersom det fremkom nye og relevante opplysninger i retten. Psykologen skrev avslutningsvis at hun i forbindelse med hovedforhandlingen bidro til at klager fikk fri rettshjelp.

FER henvendte seg til psykologen etter at hun hadde gitt sin første redegjørelse og ba om å få tilsendt den sakkyndige rapporten. Dette for å få et tilstrekkelig faktagrunnlag for å kunne vurdere saken. I sitt tilsvarende skrev psykologen at hun allerede hadde redegjort for årsakene til at hun ikke fikk utført arbeidet slik hun i henhold til mandatet skulle, og hun gjentok at dette skyldtes at klager ikke selv ønsket å samarbeide med henne. Psykologen skrev at klager i utgangspunktet hadde gitt henne tillatelse til å gjennomgå legejournaler i henhold til mandatet, men at klager siden valgte å trekke dette samtykket. Psykologen skrev at klager aksepterte at hun leste legejournalene, men ikke at informasjon fra disse ble fremlagt for retten. Psykologen skrev at hun forklarte klager hvorfor hun ikke hadde anledning til å gå med på dette premisset, hvorpå klager trakk sitt samtykke. Psykologen skrev at hun følte hun havnet i et fagetisk dilemma overfor klager med tanke på å skulle utlevere rapporten til FER og at hun dermed avstod fra å gjøre det. Slik FER forstod psykologen, var hun usikker på om klager reelt sett hadde forstått konsekvensene av å oppheve taushetsplikten ved å klage til FER.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

FER verken kan eller skal gjennomgå vurderinger med tanke på å vurdere faglig holdbarhet eller beslutte hvorvidt en sakkyndig rapport skal kjennes gyldig eller ikke. FER kan heller ikke ta stilling til muntlige uttalelser, verken mellom klager og psykolog, eller i rettsprosessen. Sakens vurderingstema forutsettes ivarettatt av den rettslige prosessen der partene skal ha anledning til å legge frem sine synspunkter og vurderinger, samt både supplere og evt. bestride det som har fremkommet i forbindelse med en sakkyndig utredning.

Saken er slik FER vurderer det todelt. Den ene delen omhandler klagers opplevelse av å ha blitt møtt med lite respekt og en opplevelse av at psykologen helt fra starten av forhåndsdomte henne. Klager beskriver psykologen som lite respektfull både i sin omtale av henne, og i måten hun har utredet henne på. Klager beskriver psykologen som overkjørende i sin insistering på å gjennomføre et hjemmebesøk til tross for akutt sykdom hos klager.

Den andre delen av klagen omhandler psykologens metodiske tilnærming. Klager er kritisk til psykologens måte å innhente informasjon om henne på. Grunnlaget for å konkludere blir, slik FER leser klagen, både for begrenset/selektivt, ensidig og negativt.

Vedrørende klagepunktene som omhandler EPNP punkt. II.2 Kompetanse, underpkt metodebegrensning:

Saken bærer preg av at klager og psykolog har ulike beskrivelser og oppfatninger av gjennomføringen av utredningen og hvorfor prosessen ble vanskelig. Psykologen redegjør og argumenterer for bakgrunnen for at hun ikke fikk gjennomført observasjoner, samtaler og innhenting av komparentopplysninger slik hun hadde planlagt. Det fremgår at psykologen underveis i prosessen både informerte og rådførte seg med retten vedrørende noen av sine valg. Hun tok også opp med klager at det var uheldig dersom hun valgte å ikke videreføre den påstartede utredningsprosessen. Hun forteller at hun i sine vurderinger har tatt høyde for begrensningene som oppstod i utredningsprosessen.

Det er vanskelig for FER å ta stilling til psykologens metodiske tilnærming utover det som fremgår av klagen og redegjørelsen. Dersom psykologens grunnlag for å gjøre en vurdering i henhold til det oppgitte mandatet er for dårlig, bør det på generelt grunnlag gjenspeiles i rapporten og ha konsekvenser for i hvilket omfang retten kan basere seg på psykologens anbefalinger. FER har ut fra det som fremgår av klagen eller psykologens redegjørelse ikke funnet grunn til å konkludere med at psykologen har brutt EPNP pkt. II.2 Kompetanse, underpunkt metodebegrensninger.

Vedrørende EPNP pkt II.1 Respekt med underpunkter:

FER merker seg at samarbeidsklimaet mellom klager og psykolog var vanskelig helt fra starten av. FER har ikke grunnlag for å ta stilling til hvem av partene som gir den mest riktige beskrivelsen av de faktiske omstendighetene. Både klager og psykologen tar ensidig utgangspunkt i sitt eget perspektiv og forklarer situasjonen ut fra det. I saker som omhandler vurdering av en persons omsorgsevne og der mye står på spill med tanke på omfang og grad av kontakt med barn, er det forståelig at den sårbare partens evne til å se seg selv, andre og situasjoner på en nyansert og nøktern måte blir vanskelig. Dette er emosjonelt sett svært krevende situasjoner å stå i for den det gjelder. Dette gjør at det stilles særskilte krav til psykologen som både skal hensynta faglige retningslinjer og perspektiver i sin utredning, men også ivareta respekten for involverte parter integritet. FER ser at psykologen forsøker å redegjøre for rene faglige problemstillinger i saken ved at hun beskriver hvilke vansker som oppstod i prosessen, men kan ikke se at psykologen reflekterer over klagers opplevelse av å være i en utsatt og sårbar situasjon og hvordan hun forsøkte å ivareta dette.

Det er vanskelig for FER å ta stilling til om psykologen faktisk utviste tilstrekkelig grad av fleksibilitet og smidighet i sitt forsøk på å skape en allianse med klager for å gjennomføre det sakkyndige arbeidet. FER merker seg at et planlagt hjemmebesøk i hvertfall delvis ble gjennomført til tross for klagers sykdom. Psykologen skriver: «Mor sa hun var syk. Undertegnede fikk likevel anledning til å gå inn i hjemmet». Det er FER's vurdering at psykologen i begrenset grad reflekterer over at hun til tross for at klager er syk og familien ikke er forberedt på å invitere henne inn, likevel går inn i leiligheten og gjør sine observasjoner, samt at hun i løpet av den korte tiden hun er der (ti minutter?) stiller en rekke undersøkende/kritiske/konklusive spørsmål til barna.

Dersom det medfører riktighet at psykologen insisterte på å gjennomføre hjemmebesøket til tross for sykdom og uten at rammene for hennes besøk var avklart med klagers barn, vurderes det som kritikkverdig både metodisk og med hensyn til respekt. Det er viktig at psykologen i en slik situasjon er seg sitt ansvar bevisst med tanke på å tilrettelegge for et best mulig samarbeid og at psykologen er bevisst på og respektfull mht. skjevheten som eksisterer i maktbalansen mellom henne som fagperson og klagers sårbare posisjon. Det kan heller ikke utelukkes at samarbeidsklimaet hadde utviklet seg annerledes dersom psykologen hadde avstått fra hjemmebesøket denne dagen.

FER har også forståelse for at klager reagerer negativt på måten psykologen ordlegger seg på når hun omtaler familiesituasjonen. FER merker seg at psykologen gjennomgående i sin omtale av klager vektlegger negative beskrivelser som lett kan tolkes som devaluerende og tendensiøse, eksempelvis når hun skriver om hvordan personene og leiligheten ser ut (blant annet: «den lille leiligheten var preget av rot og oppvask»), hvorpå klager i sin klage repliserer at hun mener leiligheten har en adekvat størrelse for en alenemor med to barn, og viser til at klager dessuten ikke rakk å se leiligheten i sin helhet på den korte tiden hun var tilstede). I det som lett kan leses som en kritisk omtale av klagers venn skriver psykologen: «han var

åpenbart av utenlandsk opprinnelse». Også dette er en uttalelse som, når den ikke står i en adekvat kontekst, lett kan oppfattes som unødig kritisk og devaluerende. FER har forståelse for at måten psykologen ordlegger seg på kan virke respektløs overfor klager, særlig når det i redegjørelsen også er et tydelig fravær av mer nyanserte beskrivelser av klager og når utredningsgrunnlaget er såpass mangelfullt. Det er FER's vurdering at psykologen med fordel kunne ha hatt en mer nøktern og mindre tendensiøs måte å beskrive klager og hennes livssituasjon på, uten at det hadde behøvd å gå på bekostning av sakens innhold og det budskapet hun ønsket å få frem.

FER har forståelse for at det i enkelte situasjoner av ulike grunner er vanskelig å få til et tilfredsstillende samarbeid. Sett fra psykologens side var det imidlertid også omstendigheter i saken og i måten klager forholdt seg til henne på som vanskeliggjorde arbeidet hennes i vesentlig grad. Det fremkommer at klager i liten grad var tilgjengelig for å lage nye avtaler og at hun også i liten grad imøtekom psykologen med tanke på hvilken informasjon psykologen fant det nødvendig å bruke, dette også i henhold til mandatet hun hadde. Klager la i liten grad til rette for at psykologen kunne få gjennomført det arbeidet mandatet krevde, og som også klager etterlyser at psykologen skulle utført. Av redegjørelsen fremgår det at psykologen forsøkte å forklare klager konsekvenser av manglende samarbeid og hva hun trengte for å gjøre et tilfredsstillende arbeid. Det fremstår som positivt at psykologen har forsøkt å ivareta klagers integritet med tanke på å respektere hennes ønske om å ikke dele taushetsbelagt informasjon.

Oppsummert savner FER først og fremst en større grad av refleksjon fra psykologens side over hvorvidt hennes egne valg, handlinger og formuleringer kan ha innvirket på det dårlige samarbeidsforholdet og klagers opplevelse av å ikke ha blitt møtt med respekt. Å kunne utforske ulike hypoteser om grunner til atferd på en åpen, nøktern og faglig måte uten å legge for mange føringer basert på et tidlig negativt preget førsteinntrykk, er essensielt i en sakkyndig utredningsprosess der hensikten nettopp er å opplyse retten ut fra et bredest mulig psykologfaglig perspektiv. Likevel finner ikke FER at det i denne saken er tilstrekkelig grunnlag til å konkludere med at psykologen har brutt EPNP II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet.

Vedtak: ***5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.***

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard